

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-1435/2015. számú ügyben**

Előadók: dr. Bene Beáta
dr. Györffy Zsuzsanna
dr. Kozicz Ágnes

A vizsgálat megindítása

Az ombudsmani jogvédelem szempontjából kulcsfontosságú, hogy a biztosnak a hozzá érkező panaszbeadványoktól függetlenül, az esetleges jogsérelmek megelőzése érdekében lehetősége legyen egy-egy kiemelt alapjogi terület preventív jellegű, átfogó monitorozására. Ezzel az alkotmányos szemponttal összhangban az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (a továbbiakban: Ajbt.) 18. § (4) bekezdése kellő rugalmassággal rögzíti a biztos hivatalból indítható vizsgálati jogosultságát. Eszerint a hivatalbóli eljárásra természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálása *vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálata érdekében kerülhet sor*. Az Ajbt. 1. § (2) bekezdése pedig a gyermeki jogok kiemelt és állandó védelmére kötelez.

Az elmúlt évben átfogó jelleggel vizsgáltam a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 2014. január 1-jével bevezetett *gyermekvédelmi gyámság jogintézményével kapcsolatos tapasztalatokat*, vizsgálatom eredményeit az AJB-1380/2014. számon kiadott jelentésemben összegeztem

Az ombudsmani jelentés ajánlásaira figyelemmel, valamint a gyermekvédelmi gyámságra vonatkozó végrehajtási tapasztalatok ismeretében az Emberi Erőforrások Minisztériuma szükségesnek tartotta a jogintézmény működésének monitorozását, illetve ehhez kapcsolódóan a gyermekvédelmi gyámság megerősítését szolgáló szakmai anyag elkészítését. A szaktárca a monitorozó-támogató munkacsoport létrehozására a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságot kérte fel. A munkacsoport tagja hivatalom delegáltja is.

Az Ajbt. 18. § (4) bekezdésében kapott felhatalmazásom alapján ebben az évben – a korábbi biztos gyakorlatot követve és továbbfejlesztve – *Jász-Nagykun-Szolnok megyében tartottam általános, több helyszínt, illetve hatóságot is érintő alapjogi szempontú vizsgálatot*. Minderre figyelemmel a Jász-Nagykun-Szolnok megyei látogatásom keretében, az Ajbt. 21. § (1) bekezdés d) pontja alapján a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Gyermekvédő Intézet és Gyermekotthonban (a továbbiakban: szakszolgálat) rendelttem el helyszíni ellenőrzést. Ennek során a hagyományos intézménylátogatások helyett, a gyermekvédelem speciális kérdéseiben jártas megyei szakembereket kértem *konzultatív tanácskozásra*.

A megyei vizsgálathoz kapcsolódóan szervezett találkozó keretében munkatársaim a gyermekvédelmi szakszolgálat igazgatóját, a gyermekvédelmi gyámi csoport, a nevelőszülői tanácsadó csoport, a gyermekotthonok, a lakásotthonok képviselőit, valamint gyermekjóléti alapellátásban dolgozó szakembereket és a gyermekjogi képviselőt hallgatták meg. A meghallgatás célja elsődlegesen a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga érvényesülésének ellenőrzése, továbbá a szaktárca monitorozó-támogató munkacsoport munkájának segítése volt.

Az érintett alapvető jogok

- a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye. „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*” (Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés);
- a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga: „*Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.*” (Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdés)

Az alkalmazott jogszabályok

- 1991. évi LXIV. törvény, a Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény);
- 1997. évi XXXI. törvény, a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (a továbbiakban: Gyvt.);
- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.);
- 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet, a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti és a gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről (a továbbiakban: NM rendelet);
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet, a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről (a továbbiakban: EMMI rendelet).

A megállapított tényállás

Jász-Nagykun-Szolnok megyében *jelenleg 1001 gyermekről, illetve utógondozásban részesülő fiatalról* gondoskodik a gyermekvédelmi szakellátórendszer. A gyermekvédelmi gyámi feladatokat *28 munkatárs látja el* (ahhoz, hogy a 30 gyermek/gyám törvényi követelménynek megfelelő legyen a feladatellátás 28,53 munkatársra lenne szükség).

A kapott tájékoztatás szerint a kötetlen munkaidőben dolgozó gyermekvédelmi gyámok között nem túl nagy a fluktuáció. A korábban gyámi gondozói, tanácsadói munkakörben dolgozók közül csaknem mindenki vállalta a gyermekvédelmi gyámi feladatokat, időközben egy munkatárs távozott munkahelyváltás miatt. A közelmúltban felvett hat új kolléga közül ketten korábban a gyermekvédelmi szakellátásban, négyen pedig a gyermekjóléti alapellátásban dolgoztak. A gyámi képzésen minden gyermekvédelmi gyám részt vett, az újonnan felvettek képzéséről gondoskodnak. Ez év első negyedében minden a megyében szakellátásban élő gyermek esetében megtörtént a gyámváltás.

A *tárgyi feltételek tekintetében* elmondható, hogy 2015 februárjában már minden gyermekvédelmi gyám rendelkezett szolgálati mobiltelefonnal. A munkatársak flottacsomagban beszélhetnek egymással, a kirendelésre javasolt gyermekvédelmi gyám telefonszámát a TESZ lapon feltüntetik. Az intézmény három gépkocsival rendelkezik, az utakra „összeszervezik” a kollégákat. Megyehatáron kívülre tömegközlekedési eszközzel mennek, vagy saját gépkocsit használnak költségtérítéssel, csak ez utóbbival közelíthető meg a megyében a tanyavilág is. Számítógépekre pályáztak, ez ideig négy használt, de jó állapotú gépet sikerült beszerezniük. A vidéki telephelyeken a számítógéppel való ellátottság kezdetleges, fejlesztésre szorul.

A gyámok a gyámolt gyermekekkel a Gyvt.-ben előírt gyakorisággal találkoznak. A régóta a szakellátásban élő gyermekekkel a közvetlen kapcsolat kialakítására nem volt szükség, hiszen jelenlegi gyámjaikat a gyermekek már ismerték. Az újonnan bekerülő és a speciális ellátási igényű gyermekekkel a közvetlen, személyes kapcsolat kialakításához azonban hosszabb idő szükséges. A 14 évesnél idősebb gyermekek a szakszolgálatnál is fel tudják keresni a gyámjaikat. A fiatalabb gyermekekkel a gyámok négy szemközt, a gyerek szobájában vagy a gondozó intézmény nevelői szobájában tudnak találkozni. A gyermekek a gyámokkal való telefonos kapcsolattartás lehetőségével ritkán élnek. A gyámok előzetesen bejelentett időpontban és egyeztetés nélkül is látogatják gyámoltjaikat.

A gyermekvédelmi gyámok a 30 gyermek/gyám létszámot kezelhetőnek tartják, de megfontolásra javasolták, hogy a speciális szükségletű gyermekek, illetve a megyén kívül elhelyezett gyermekek gyámságát ellátó kollégák esetében a létszám csökkenthető legyen.

A *nevelőszülői hálózatban közel 200 nevelőcsalád dolgozik*. A szakszolgálat által működtetett nevelőszülői hálózatban a gyermekvédelmi gyámság jogintézményének bevezetése különösebb problémát nem okozott, hiszen az itt nevelkedő gyermekeknek többnyire korábban is hivatásos gyámja volt.

A más (főleg egyházi) nevelőszülői hálózatot működtetőknél a változás nem volt konfliktusmentes, *a korábban gyámi feladatokat ellátó nevelőszülők nehezen élik meg a változást*. A résztvevők szükségesnek tartanak a gyermekvédelmi gyámok és nevelőszülői tanácsadók kompetenciáinak elhatárolását. A megyében jellemzően egy nevelőcsalád egy gyermekvédelmi gyámmal dolgozik együtt, a nevelőcsaládok csak 15 százalékának van kapcsolata két gyámmal. A nevelőszülői tanácsadók átlagosan 3-6 gyámmal működnek együtt, egy tanácsadónak van 12 gyámmal kapcsolata.

A gyermekotthonoknak és a lakásotthonoknak 40-48 gyermek ügyeiben, olykor több gyámmal kell együtt dolgozniuk. Figyelemmel arra, hogy a gondozó intézmények életében a gyermekvédelmi gyám új szereplő a tanulási folyamat a szakemberek véleménye szerint nem maradhat el, nagyon fontosnak tartják a folyamatos információcserét és a visszacsatolást.

A korábban a *gyermekotthonokban, lakásotthonokban gyámi feladatot ellátók* közül a gyermekvédelmi gyámság bevezetésekor többen úgy élték meg, hogy az új jogintézmény bevezetésével *a közvetlenség elve sérül*. Mára azonban ez már letisztult, inkább úgy érzik, hogy azáltal, hogy a gyámi feladatokkal járó többletmunkát nem kell elvégezniük, több idejük marad a gyermekekkel való közvetlen törődésre. Megítélésük szerint a gyermekvédelmi gyámok a feladatot hatékonyabban, gördülékenyebben tudják ellátni.

Egy korábban gyámi feladatot ellátó gyermekotthon vezető elmondta, hogy neki olykor dilemmát jelentett, hogy a gyermek jogait, vagy munkatársi érdekeit képviselje-e. A gyermekvédelmi gyám függetlensége miatt ezért a jogintézmény bevezetését jónak tartja.

A szakemberek szerint *nehezen kivitelezhető és költséges az a jogalkotói szándék, hogy a gyermekvédelmi gyám személye a gyermekek nevelésbe vétele idején ne változzon*. Ha a gyermekek gondozási helye és a gyám székhelye között a távolság meghaladja a 100 km-t a feladat már nem látható el a gyermeki jogok sérelme nélkül.

A gyermekekkel foglalkozó munkatársak negyedévenként megbeszélést tartanak a *köznevelési intézmények* (pl. iskolák, pedagógiai szakszolgálatok) fenntartóival, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ területi szerveinek, a tankerületek munkatársaival. *Tapasztalatuk szerint az iskolák a gyermekvédelmi gyám jogintézményének bevezetésével kapcsolatos változásokról nem értesültek*. Problémát okoz a gyermek iskolai beiratkozásánál a gyermek törvényes képviselőjével kapcsolatos *nyilatkozat adatainak kitöltése*, mert az nem ismeri a gyermekvédelmi gyám intézményét, az iskolák pedig ragaszkodnak az eredeti nyomtatvány kitöltéséhez. A gyermekvédelmi gyám jogintézményének bevezetését követően az oktatási intézmények több szereplővel találkoznak (nevelőszülő, a gondozó intézmény képviselői, gyermekvédelmi gyám) *a kompetenciahatárokat nekik is világosan ismerniük kell*. A gyermekvédelmi szakembereknek és az iskoláknak közös nevezőre kellene jutniuk. Az iskolákkal való együttműködés kapcsán a résztvevő szakemberek problémaként jelezték, hogy a szakellátásban élő gyermekeket az iskolák szeretnék magántanulóvá nyilvánítani.

A tapasztalatok szerint *a gyámok helyettesítésére vonatkozó gyakorlat* nem egységes. Van, ahol elfogadják (pl. rendőrség), ha a kirendelt gyám bizonyos feladatok ellátására a nevelőszülőt, vagy a gondozó intézmény vezetőjét, vagy munkatársát hatalmazza meg, van ahol nem (jellemzően pl. orvos, bíróság). A feladatmegosztás a gondozási hely és a gyám között nem jelent problémát: ha a gyermeket orvoshoz kell vinni, szülői értekezletre kell menni, ezt elintézi a nevelőszülő, vagy a gondozó intézmény képviselője. Ha gyermeknek rendőrségi ügye, vagy fegyelmi tárgyalása van, akkor a gyám képviseli őt. Szükség esetén, például, ha a gyermek problémát jelez, a szakmai vezető eszmegbeszélést hív össze. A többszereplős megbeszélésen elhangzottokról és a döntésről feljegyzés készül. E kérdés kapcsán a szakemberek megemlítették, hogy *Szolnokon, illetve a megyében megszűnt a gyermek- és ifjúságpszichiátriai szakellátás*, ezért a pszichiátriai kezelést igénylő szakellátott gyermekeiket Debrecenbe vagy a fővárosba kell vinniük, hogy hozzájuthassanak a számukra szükséges egészségügyi ellátáshoz, ami jelentős többletterhet ró a szakellátásra. Az elmúlt évben több *TÁMOP által támogatott képzés* indult, melyen a munkatársak részt vettek.

A kollégák a képzéseket, a módszertani anyagokat igénylik, megítélésük szerint többre lenne szükség. Szupervíziót a szakszolgálatnál korábban külső pszichológus megbízásával tudtak szervezni, jelenleg – bár szükséges volna – nincs rá anyagi lehetőség.

Problémaként merült fel, hogy a hatályos jogi szabályozás szerint *a gyermekvédelmi szakszolgálat számára nem kötelező a gyermekek gondozási helyének meghatározása érdekében elhelyezési értekezletet tartani*. A helyezési tárgyalást a gyámhivatal hívja össze. A gyermekvédelmi szakemberek szerint azonban a helyezési tárgyalás vezetésére a gyámügyi ügyintézők nincsenek felkészítve (a szakszolgálatoknál korábban az elhelyezési értekezleteket képzett facilitátorok vezették és rendelkezésükre állt a megfelelő adminisztratív háttér is), az irodai körülmények sem megfelelőek egy sokszereplős tárgyalás megtartására. Jász-Nagykun-Szolnok megyében, ezért a korábbi gyakorlat fenntartása és a gyermeki jogok érvényesülése érdekében ún. *tervezési tanácskozást tartanak*.

A *nevelésbe vett gyermek és a szülei között kapcsolattartás* tekintetében a szakemberek hiányosságként jelezték, hogy területenként *nincs egy olyan központ, ahol kapcsolattartó helyiség lenne*. A nevelőszülők nem szívesen engedik be az otthonukban a vérszerinti szülőket, a kapcsolattartási ügyelettal rendelkező gyermekjóléti szolgálatoknál pedig *hétvégén nincs ügyelet*. A szakszolgálatok sem rendelkeznek olyan helyiségekkel, ahol a szülő és a gyermek oldottan, megfelelő körülmények között tudna találkozni egymással. A megyében ezt úgy oldják meg, hogy *a szakszolgálat Jászberényben bérel kapcsolattartásra használható ingatlant*. Ez azonban nagyon költséges (120 000 Ft/hó + rezsiköltség).

A gyámok lehetőség szerint részt vesznek a kapcsolattartáson, ha szakmai felügyeletre van szükség, akkor vagy a gyermekvédelmi gyám, vagy a nevelőszülői tanácsadó van ott. A résztvevők az alapellátás és a szakellátás szakembereinek együttműködését – különösen az időszakos kapcsolattartások idején – elengedhetetlennek tartják. A szakemberek telefonon tartják egymással a kapcsolatot, az alapellátás családgondozói felkeresik a családot, amikor otthon van a gyermek, a problémákat jelzik. Fontosnak tartják, hogy a szakellátott gyermek és családja ne kerüljön ki az alapellátás látóköréből. A gyermekjóléti szolgálatokat képviselők a gyermekjóléti alapellátás és a gyermekvédelmi gyámok együttműködését jónak ítélték.

Jelezték azt is, hogy a pedagógus és nem pedagógus besorolás a munkatársak között bérfeszültség van, ugyanis a pedagógus besorolású nevelőszülői tanácsadó munkatársak fizetése magasabb, mint a gyermekvédelmi gyámoké.

A *gyermekjogi képviselő* megítélése szerint a gyermekvédelmi rendszer nem volt felkészítve a változásokra. Problémát jelentett, hogy *kezdetben a gyermekek nem tudták elérni gyámjaikat és az alapellátás sem tudta a feladatát*. A 30 gyermek/gyám létszám meghaladása esetén is szükség volt gyámrendelésre. Ilyen esetben a gyámi létszám bővítésekor gyámváltás volt szükséges, és előfordult, hogy a gyermek nem tudta, hogy aktuálisan ki a gyámja. Gondot okozott az is, hogy a megyén kívül elhelyezett gyermekek nem ismerték a gyámjukat, az elhelyezést nyújtó megye szakszolgálatára pedig nem biztosította a kapcsolattartást. Előfordult emiatt, hogy hónapokig nem volt gyámja a gyermeknek. A gyermekjogi képviselő a helyszíni ellenőrzésen javaslatként fogalmazta meg, hogy *az elhelyezésre kötelezett megye feladata legyen a gyám biztosítása*.

A gyermekjogi képviselő a gondozási hely és a gyám közötti *kommunikációt nehézkesnek* ítéli, megfontolandónak tartja a gyámság megosztását a gyermekotthon vezető és a gyermekvédelmi gyám között. A képviselő véleménye szerint az elhelyezési értekezleten a jövőben még nem tudja megfelelően képviselni a gyermek érdekeit. Jelezte azt is, hogy nem tartja szerencsésnek, ha *a gyermekek gyámja a gyermeket az iskolai tanítási óráról hívhatja ki*, a gyermekek ezt hátrányos megkülönböztetésként élik meg. A gyermekek azt sem szeretik, ha a gyámjuk tanórán kívül az oktatási intézményben, vagy a kollégiumban keresi fel őket, optimálisnak tartja, ha a gyám a gondozási helyen találkozik a gyámoltjával. A képviselő tapasztalatai szerint az intézmények vezetői a jogsérelmeket helyben kezelik, nem szükséges a fenntartóhoz fordulni.

A gyermekjogi képviselő felvetette a *gyámok hovatartozásának kérdését*: a gyámok munkáltatója ugyanis a gyermekvédelmi szakszolgálat, ellenőrzésükre, felügyeletükre pedig a gyámhivatal jogosult. Tapasztalatai szerint a megyében működő *pedagógiai szakszolgálatok a szakellátott gyermekek ellátását* (nevelési tanácsadás, pszichológiai gondozás) – hivatkozva arra, hogy a szakellátásnak a megfelelő szakemberek a rendelkezésére állnak – *visszautasítják*. A gyermekotthonok, illetve lakásotthonok nem rendelkeznek pszichológussal, illetve a nevelőszülőnél elhelyezett gyermekeknél pedig nem is beszélhetünk a nevesített szakemberek jelenlétéről.

A képviselő felhívta a figyelmet, hogy a költséghatékonyság nem múlhatja felül a szakmaiságot. A jelen lévő gyermekvédelmi gyám elmondta, hogy gyakorlatában egy osztott gyámsággal bíró gyermeke van, aki sokrétű egészségügyi problémával küzd és nevelőszülőnél van elhelyezve. A gyámságot a nevelőszülővel megosztva gyakorolják, a nevelő szülő látja el a gyámi feladatokat az egészségügyi ellátás és az oktatás területén, amelyekről tájékoztatja a gyermekvédelmi gyámot. Véleménye szerint az osztott gyámság jól működik.

A vizsgálat megállapításai

I. A hatáskör tekintetében

Az alapvető jogok biztosának feladat- és hatáskörét, valamint az ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságokat az Ajbt. határozza meg.

Az Ajbt. 18. § (4) bekezdése alapján a biztos a hatóságok tevékenysége során felmerült, az alapvető jogokkal kapcsolatos visszásság megszüntetése érdekében hivatalból eljárást folytathat. A hivatalból indított eljárás természetes személyek pontosan meg nem határozható, nagyobb csoportját érintő visszásság kivizsgálására vagy egy alapvető jog érvényesülésének átfogó vizsgálatára irányulhat. Az Ajbt. 1. § (2) bekezdésének a) pontja kimondja, hogy az alapvető jogok biztosa – különösen hivatalból indított eljárások lefolytatásával – megkülönböztetett figyelmet fordít a gyermekek jogainak védelmére.

Az Ajbt. 18. § (2) bekezdés a) pontja szerint az állami vagy önkormányzati feladatot ellátó szerv *közszolgáltatást végző szervnek* minősül. A Gyvt. 95. §-a alapján a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás biztosítása állami feladat. Ebből következően a vizsgálattal érintett intézmények tevékenységére kiterjed a vizsgálati hatásköröm, továbbá igazolható az is, hogy fennállnak a hivatalbóli vizsgálat elrendelésének és lefolytatásának feltételei.

Az ombudsmani gyakorlat világossá tette, hogy a biztos számára egy adott jogi szabályozás alapjogi aspektusú vizsgálatára, valamint a jogszabály hiányosságával, tartalmi hibáival összefüggő intézkedések megfogalmazására a törvény lehetőséget teremt. A preventív alapjogvédelemre hangsúlyt helyező ombudsmani gyakorlat alapján a biztos mandátuma keretei között marad akkor, ha az alapjogi aspektusú vizsgálathoz nélkülözhetetlen módon, éppen a konkrét alapjogsérelmek és ezen alapuló panaszok hatékony megelőzése érdekében áttekinti a releváns jogi szabályozást, feltérképezi és jelzi a jogalkotó, jogszabály-előkészítő szervek irányába a normaszöveggel kapcsolatos alapjogi aggályokat.

II. A vizsgált alapjogok és elvek tekintetében

Az alapjogi biztos egy adott társadalmi probléma mögött álló összefüggés-rendszer feltárása során autonóm, objektív és neutrális módon, kizárólag alapjogi érvek felsorakoztatásával és összevetésével tesz eleget mandátumának. Az ombudsmanintézmény megalakulása óta az alapjogi biztos következetesen, zsinórmértékként támaszkodott az Alkotmánybíróság alapvető jogállami garanciákkal és az alapjogok tartalmával kapcsolatos elvi megállapításaira, valamint – az ombudsmani jogvédelem speciális vonásainak megfelelően – alkalmazta az alapjog-korlátozás alkotmányosságát megítélni hivatott alapjogi teszteket.

A jelentés megállapításaival összefüggésben ismételten hivatkozom arra, hogy az Alaptörvény vonatkozó rendelkezéseinek szövege az Alaptörvény Negyedik Módosításának hatályba lépését követően továbbra is nagyrészt megegyezik az Alkotmányban foglaltakkal, az alkotmányos követelmények és alapjogok tekintetében jellemzően nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek ellentétesek volnának a korábbi alkotmányunk szövegével. Az Alkotmánybíróság a 22/2012. (V. 11.) AB határozatában arra mutatott rá, hogy „*az előző Alkotmány és az Alaptörvény egyes rendelkezései tartalmi egyezősége esetén éppen nem a korábbi alkotmánybírósági döntésben megjelenő jogelvek átvételét, hanem azok figyelmen kívül hagyását kell indokolni*”. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatában azt emelte ki, hogy az adott határozatban vizsgált törvényi rendelkezések esetében már az Alaptörvény Negyedik Módosítása alapján jár el a korábbi alkotmánybírósági határozatokban foglaltak felhasználhatóságát illetően. A testület ennek kapcsán elvi érvelést mondta ki azt, hogy „*az Alkotmánybíróság a hatályát veszített alkotmánybírósági határozat forrásként megjelölésével, a lényegi, az adott ügyben felmerülő alkotmányossági kérdés eldöntéséhez szükséges mértékű és terjedelmű tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozhatja vagy idézheti a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket. Az indokolásnak és alkotmányjogi forrásainak ugyanis a demokratikus jogállamban mindenki számára megismerhetőnek, ellenőrizhetőnek kell lennie, a jogbiztonság igénye az, hogy a döntési megfontolások átláthatóak, követhetőek legyenek. A nyilvános érvelés a döntés indoklásának létalapja. A korábbi határozatokban kifejtett érvek felhasználhatóságát az Alkotmánybíróság mindig esetről esetre, a konkrét ügy kontextusában vizsgálja.*”

Magyarország Alaptörvényének és az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény hatályba lépésével az alapvető jogok biztosaként követni kívánom azt a gyakorlatot, hogy míg az Alkotmánybíróság eltérő álláspontokat nem fogalmaz meg, eljárásom során irányadónak tekintem a testület eddigi megállapításait.

1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerint *Magyarország független, demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. Az Alkotmánybíróság a 30/2012. (VI. 27.) AB határozatában kimondta, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és az Alkotmány 2. § (1) bekezdése azonosan deklarálja a jogállami klauzulát, tehát az eddig kialakított alkotmánybírósági gyakorlat továbbra is relevánsnak tekintendő. Az Alkotmánybíróság szerint a jogbiztonság az állam kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is *világosak, egyértelműek*, működésüket tekintve *kiszámíthatóak és előreláthatóak* legyenek a norma címzettjei számára. Az irányadó alkotmánybírósági tézis szerint a jogállamiság elvéből folyó követelmény a közhatalom, a közigazgatás törvény alá rendeltsége: a közhatalommal rendelkező szervek a *jog által megállapított működési rendben*, a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki tevékenységüket.

Nem hagyható figyelmen kívül, hogy a *kiszámíthatóság – beleértve az egységes jogalkalmazást – és az eljárási garanciák biztosítása szorosan összekapcsolódik az egyes alanyi alapjogok, szabadságjogok védelmével*, mintegy kölcsönösen feltételezik egymást. Az alapjogok valódi érvényesülését képes kiüresíteni, megbénítani (azaz komolyan befolyásolni) a szabályozás vagy a jogalkalmazás hibáiból, zavarából adódó kiszámíthatatlanság, az eljárásra vonatkozó garanciális szabályok félre tétele, figyelmen kívül hagyása. Érdemes utalni ezzel kapcsolatosan arra az alkotmánybírósági téziszre, amely szerint közvetlen alkotmányi garanciák *gazdaságossági és célszerűségi okokból*, az eljárás egyszerűsítése vagy az időszerűség követelményének érvényesülése címén *sem mellőzhetők*. Mindebből az is következik, hogy jogállamot csak jogállami eszközökkel lehet szolgálni, az egyes jogsértésekre csak jogállami módon, a jogszabályi rendelkezések, az eljárási garanciák maradéktalan betartása mellett, az arra feljogosított szerveknek kell választ adnia.

2. A gyermek megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való jogát az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése rögzíti. A gyermeket főszabályként minden olyan alapvető jog megillet, mint bármely más embert, de ahhoz, hogy a jogok teljességével képes legyen élni, biztosítani kell számára az életkorának megfelelő minden feltételt a felnőtté váláshoz. Erre tekintettel kifejezetten a gyermekek jogaként rögzíti a törvény a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemre és gondoskodásra való jogot. E védelemre és gondoskodásra a gyermek mindenkivel szemben igényt tarthat. Ennek megfelelően a gyermek szülei, családja, az állam és a társadalom valamennyi tagja is köteles a gyermek jogait tiszteletben tartani, és a társadalom fennmaradásának zálogaként biztosítani számára a megfelelő fejlődéséhez szükséges feltételeket. A gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga az állam kötelességét alapozza meg a gyermek személyiségfejlődése intézményes védelmére. A gyermek, mint az alapjogok alanya oldalán az életkorból adódó hátrányokat az állam oldaláról az az intézményvédelmi kötelezettség egyenlíti ki, hogy az államnak aktívan kell cselekednie a gyermekek alapvető jogainak előmozdítása, érvényesülése és védelme érdekében.

Ezt az alaptételt megtaláljuk a Gyermekjogi Egyezmény preambulumban is, amely rögzíti, hogy a gyermeknek, figyelemmel fizikai és szellemi érettségének hiányára, különös védelemre és gondozásra van szüksége, nevezetesen megfelelő jogi védelemre, születése előtt és születése után egyaránt. Az Egyezmény 1991-től a belső jog részévé vált, részes államaként Magyarország kötelezettséget vállalt a gyermekkel foglalkozó és védelmét biztosító intézmények létesítésére, valamint ezen intézményekben a jogszabályoknak megfelelő szakmai létszám, szakértelem, biztonság, az egészséges környezetet biztosítására. Az Egyezmény minden gyermekekkel kapcsolatba kerülő intézményt és hatóságot a gyermek legjobb érdekének megfelelő eljárásra, döntésre kötelez. Az Egyezmény 20. cikk 1. pontja pedig a családi környezetétől ideiglenesen vagy véglegesen megfosztott gyermek védelmére és segítségére vonatkozó állami kötelezettséget rögzíti.

III. Az ügy érdemében

1. A Gyvt. 2014. január 1-jén hatályba lépett módosításának egyik meghatározó eleme a *gyermekvédelmi gyámság jogintézményének bevezetése*. Az e tárgykörben folytatott vizsgálatot lezáró, AJB-1380/2014. számú jelentésben megállapítottam, hogy ahhoz, hogy a gyermekvédelmi gyámok a jogszabályban meghatározott feladataikat maradéktalanul el tudják látni a személyi feltételek mellett elengedhetetlenül szükséges a tárgyi feltételek (számítógép, gépkocsi, személyes használatú mobiltelefon, elektronikus postafiók) biztosítása is. *A munkavégzéshez szükséges tárgyi feltételek hiánya ugyanis állandósítja a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz fűződő jogával összefüggő visszásság veszélyét.*

A jelentésben feltárt visszásságok megelőzése érdekében felkértem az emberi erőforrások miniszterét, hogy *kísérje fokozott figyelemmel, hogy a gyermekvédelmi szakszolgálatok fenntartói folyamatosan gondoskodjanak a gondozott gyermek létszámához igazodó gyermekvédelmi gyámi státuszokról, továbbá a gyámok munkavégzéséhez szükséges tárgyi feltételek biztosításáról.* A szaktárca 2014. november 27-én kelt válasza szerint leginkább a gyámok munkavégzéséhez elengedhetetlen technikai eszközökre (számítógép, laptop, mobiltelefon, mobilinternet) van továbbra is nagy szükség. A tárgyi feltételek terén jelzett igényeket a prioritások figyelembe vételével a szaktárca áttekinti és a költségvetési források függvényében megteszi a szükséges intézkedéseket. A szaktárca 2015-2020 között – a válaszadáskor még tervezés alatt álló – Emberi Erőforrás Operatív Program (EFOP) keretében kiemelt projekt útján tervezi a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatási feladatok infrastrukturális feltételeinek javítása keretében a gyermekvédelmi gyámok munkavégzési feltételeinek javítását ingatlan-átalakítással, irodai berendezéssel és informatikai beszerzéssel.

A konzultáció informatikai eszközök hiányával kapcsolatos tapasztalatai alapján a hivatkozott korábbi jelentésben tett ajánlásomat továbbra is fenntartom.

2. Az NM rendelet meghatározása szerint a gyermekotthon legalább 12, de legfeljebb 48 fő ellátására alkalmas intézmény.¹ A gyermekotthonban a gondozott gyermek nevelését, gondozását csoportokban kell biztosítani. Egy csoportban legfeljebb 12 fő helyezhető el, azzal a megkötéssel, hogy a csoportban egyidejűleg legfeljebb egy fő kettős szükségletű, egy fő speciális szükségletű vagy négy fő különleges szükségletű gyermek helyezhető el. *A jogszabályban meghatározott létszámtól kizárólag az érintett gyermekek érdekében lehet eltérni.* Kettős szükségletű, speciális szükségletű, különleges szükségletű gyermek elhelyezése esetén a csoport létszáma csökkenthető. A súlyos pszichés, illetve disszociális tüneteket mutató, a pszichoaktív szert használó és a kettős szükségletű gyermekeket gondozó speciális gyermekotthonokban² csoportonként legfeljebb nyolc fő helyezhető el. A speciális lakásotthon legfeljebb nyolc gyermek ellátását biztosíthatja. A gyermekotthonok speciális csoportjában sem haladhatja meg a gondozotti létszám a nyolc főt.

A három év alatti gondozott gyermekek maximális csoportlétszáma ugyancsak nyolc fő.³ A beteg, illetve fogyatékossgal élő gyermekeket gondozó intézmények csoportjaiban legfeljebb tíz fő helyezhető el.⁴ A különleges ellátást igénylő tartósan beteg vagy fogyatékos gyermekek közül egy csoportban legfeljebb nyolc tartósan beteg, vagy nyolc középsúlyosan, súlyosan fogyatékos vagy tíz enyhén fogyatékos gyermek helyezhető el. A nyolc vagy tíz főből álló csoportban legfeljebb egy fő kettős szükségletű gyermek helyezhető el. A fenti rendelkezésektől kizárólag az érintett gyermekek érdekében lehet eltérni. Az idézett jogszabályi rendelkezésekből kitűnik, hogy a nagyobb odafigyelést, illetve szakmai hozzáértést igénylő gyermekek esetében a jogalkotó *a csoportban elhelyezhető gyermekek létszámát az átlagos szükségletű gyermekek csoportszámánál alacsonyabban határozta meg.*

A jogi szabályozás a gyermekvédelmi gyám kirendeléseinek számát maximálta (30 gyermek/gyám), annak érdekében, hogy a gyermekvédelmi gyám a Gyvt. 86-88. §-ában meghatározott feladatait teljes körűen, a gyermek legfőbb érdekeit képviselve tudja ellátni.

A speciális, illetve a különleges ellátást igénylő, a kettős szükségletű, továbbá a gyermekvédelmi gyám székhelyétől eltérő megyében elhelyezett gyermek esetében a gyámra többletfeladat hárul a gyermek állapotából fakadó egyedi és különleges szükséglete, illetve a nagyobb távolság miatt (pl. törvényes képviselő ellátása büntetőügyekben, egészségügyi ellátás esetén személyes megjelenés szükséges, hosszabb utazás). Mindezek alapján álláspontom szerint e feladatok 30 gyermek/gyám esetén nem láthatók el megfelelően.

A jelenlegi szabályozás nyomán kialakult jogi helyzet alkalmas arra, hogy a gyámolt gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával összefüggő visszásságot okozzon.

3. A helyszíni ellenőrzésen alapuló vizsgálatom feltárta, hogy a különböző hatóságok és szolgáltatást nyújtók a gyámok helyettesítésére adott meghatalmazás elfogadására vagy visszautasítására vonatkozó gyakorlata nagy eltéréseket mutat. A meghatalmazás visszautasítása pedig adott esetben a gyermek ellátáshoz, vagy szolgáltatáshoz illetve hatósági eljárások hozzáférhetőségéhez való jogát akadályozza, valamint az eljárások elhúzódsához vezethet.

Álláspontom szerint a gyermek legfőbb érdekét szolgáló eljárás elvének érvényesülése érdekében szükség van a gyermekvédelmi gyám szabadsága, betegállománya vagy bármely rendkívüli esemény miatti távolléte esetén való helyettesítésre vonatkozó szabályok megalkotására. Megállapítom, hogy a gyermekvédelmi gyámok helyettesítésére vonatkozó egységes szabályozás hiánya jelenleg nemcsak a jogbiztonság elvét sértő helyzetet eredményez, hanem a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz fűződő jogával összefüggő visszásságot is okoz, mivel a jogsérelem közvetlen súlyos veszélyét teremti meg.

¹ Lásd NM rendelet 124. § (1)-(3) bekezdése.

² Lásd NM rendelet 126. § (1) és (5) bekezdése.

³ Lásd NM rendelet 128. § (1) bekezdése.

⁴ Lásd NM rendelet 128/A. § (1)-(3) bekezdései.

4. Ahogyan azt az AJB-1380/2014. számú jelentésemben már rögzítettem, a gyermekvédelmi gyámság jogintézményének 2014. január 1-jei bevezetését követő első hónapokban is észlelhető volt a területi gyermekvédelmi szakszolgálatoknál a jogszabályban előírt pedagógus és nem pedagógus munkakörök miatt kialakult komoly bérfeszültség.

A gyermekvédelmi gyámoknak olyan összetett pedagógiai, pszichológiai, jogi feladatokat kell ellátnia, amely jelentős szakmai tudást és szakmai felelősséget igényel. Nevelőszülői tanácsadóként és gyermekvédelmi gyámként is alkalmazható pedagógus végzettségű szakember, de mindkét munkakör betölthető más végzettséggel is. Klasszikus értelemben pedagógusi feladatokat a gyermekotthonok és a lakásotthonok nevelői, gyógypedagógusai, fejlesztőpedagógusai, illetve területi gyermekvédelmi szakszolgálatoknál foglalkoztatott gyógypedagógusok látnak el. A nevelőszülői tanácsadó jelenleg alkalmazott pedagógus és a gyermekvédelmi gyám nem pedagógus munkaköri besorolása munkajogilag nem indokolható. Álláspontom szerint a munkakörükből adódó felelősségük bérpótlékkal ismerhető el, a két munkakör közötti bérkülönbség azonban nem indokolható.

Tekintettel arra, hogy a gyermekvédelmi gyámok jelenlegi bérezéséből eredő esetleges fluktuációnak az eddigi tapasztalataim alapján komoly negatív hatása lehet a gyámolt gyermek állandóságához és biztonságához fűződő jogának érvényesülésére, a megkülönböztetés felveti a gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga sérelmének közvetlen veszélyét.

5. A Gyvt. hatályos szabályozása szerint *osztott gyámságra csak a nevelőszülőnél nevelkedő gyermekek esetében van lehetőség.* A Gyvt. 84. § (7) bekezdése kimondja, hogy a gyermekvédelmi gyám mellett a gyámhatóság egyes, a törvényben meghatározott gyámi feladatok ellátására gyámként kirendelheti a nevelőszülőt, feltéve hogy a nevelőszülő a gyámságot vállalja. A Gyvt. 85. § (2) bekezdése alapján a gyermekvédelmi gyám akkor kezdeményezheti a gyámhatóságnál egyes gyámi feladatok ellátására a nevelőszülő gyámként való kirendelését, ha a nevelőszülő már legalább két éve saját háztartásában neveli a gyermeket, nincs folyamatban eljárás a nevelésbe vétel megszüntetésére. További feltétel hogy a nevelőszülő vállalja a gyermek törvényes képviselőjének ellátását. Az AJB-5257/2014. számú jelentésemben kifejtettem álláspontomat, mi szerint ezen feladatok az intézményvezetőre való átruházása a gyermekotthonban élő gondozottak esetében is indokolt. *Megállapítottam, hogy a gondozott gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való joga sérelme bekövetkeztenek közvetlen veszélyét idézi elő a Gyvt. indokolatlanul szűkítő megoldása, amely a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermek körében csak a nevelőszülői gondoskodásban élők esetében teszi lehetővé az osztott gyámságot. Minderre tekintettel javasoltam az emberi erőforrások miniszterének, hogy fontolja meg a Gyvt. 84. § (7) bekezdésének olyan tartalmú kiegészítését, amely szerint a gyermekvédelmi gyám mellett a gyámhatóság egyes, a törvényben meghatározott gyámi feladatok ellátására ne csak a nevelőszülőt, hanem a gyermekek gondozási helye szerinti intézmény vezetőjét is kirendelhesse.* A szaktárca válasza szerint a jelentésemben megfogalmazott ajánlás vizsgálatára a gyermekvédelmi gyámság átfogó, országos tapasztalatainak összegyűjtésére és feldolgozására alakult munkacsoportban lesz lehetőség. *Erre figyelemmel újabb intézkedést megtételét jelenleg nem látom indokoltnak, ugyanakkor fenntartom a korábbi ajánlásomat.*

6. Az Nkt. 18. §-a alapján a szülőnek és a pedagógusnak a nevelő munkáját, valamint a nevelési-oktatási intézmény feladatainak ellátását *pedagógiai szakszolgálat* segíti. A pedagógiai szakszolgálat biztosítja többek között a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozást, a fejlesztő nevelést, a nevelési tanácsadást, a logopédiai ellátást, a konduktív pedagógiai ellátást, a gyógytestnevelést, az iskolapszichológiai, óvodapszichológiai ellátást. Az EMMI rendelet 1. § 4. pontja értelmében a szakszolgálat *feladatellátási kötelezettsége* a működési körzetéhez igazodik, amely alapján az intézmény székhelyintézménye, tagintézménye köteles ellátni a működési körzetében lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező, vagy működési körzetében intézményes ellátásban részesülő gyermekeket, tanulókat.

Így a pedagógiai szakszolgálatok *nem utasíthatják vissza* a működési körzetükben intézményes ellátásban részesülő szakellátott gyermekek ellátását arra való hivatkozással, hogy az a szakellátás szakembereinek feladata. Utalni kell itt arra is, hogy a nevelőszülői hálózatokat jogszabály pszichológus, gyógypedagógus, vagy fejlesztőpedagógus alkalmazására nem kötelezi.⁵ *A konzultáció alkalmával rendelkezésemre bocsátott információk alapján megállapítom, hogy a gyermekvédelmi gondoskodásban élő gyermekek védelemhez és gondoskodáshoz való jogával összefüggő visszásságot okoz az a pedagógiai szakszolgálati gyakorlat, hogy a szolgálat jogszabályi kötelezettségét figyelmen kívül hagyva megtagadja a szakellátott gyermekek ellátását.*

7. A konzultatív tanácskozás során a nyilatkozatok adattartalmával összefüggésben jelzett problémakör nyomán áttekintettem az iskolák nyilvánosan elérhető honlapját, annak érdekében, hogy feltárjam *az iskolai beiratkozásokhoz szükséges formai követelményeket*. Szűrőpróbaszerűen, az egész ország területéről kiválasztott iskolák vizsgálata során az volt a tapasztalatom, hogy számos honlapon egy egységes nyilatkozat található, amelyen a gyermek törvényes képviselői jogával (szülői felügyelettel, gyámsággal) kapcsolatban kell nyilatkozni.

A Ptk. 4:146. §-a kimondja, hogy a kiskorú gyermek szülői felügyelet vagy gyámság alatt áll. *A szülői felügyeleti jogot az apa, és az anya státuszukból eredően – a törvényben foglalt kivételekkel – közösen gyakorolják függetlenül attól, hogy házasságban vagy külön élnek.* Ugyanakkor a Ptk. tartalmazza, hogy a külön élő szülők esetén a szülői felügyeleti jog közös gyakorlása nem okozhat zavart a gyermek fejlődésében, hiszen biztosítaniuk kell a szülőknek a gyermekük érdekeinek mentén, annak kiegyensúlyozott életvitelét. Lényeges, hogy a Ptk. 4:153. §-a alapján közösen gyakorolt szülői felügyeleti jog tartalmába betartozik a *gyermek nevelésének és életpályájának megválasztása*. Ennek keretében a szülők jogosultak a gyermek nevelésének módját megválasztani, továbbá a gyermek képességei figyelembevételével a szülők és a gyermek közösen döntenek el, hogy a gyermek milyen életpályára készüljön. A gyermek sorsát érintő kérdésben a Ptk. 4:175. § (1)-(2) bekezdése alapján a szülőknek együttdöntési joguk van, akkor is, ha külön élnek és a szülői felügyeletet a szülők megállapodása vagy a bíróság döntése alapján az egyik szülő gyakorolja, kivéve, ha a gyermekétől különélő szülő felügyeleti jogát a bíróság e tekintetben korlátozta, megvonta. A gyermek szülői felügyelet hiányában gyámság alatt áll, ennek egyik formája a jelen vizsgálat tárgyát képező gyermekvédelmi gyám intézménye. A nyilatkozat tartalmát elemezve megállapítottam, hogy az csak részben felel meg a Ptk. fentiekben részletezett szabályainak. Abban az esetben, mikor csak az egyik szülő gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, a nyilatkozatot mégis mindkét szülő aláírásával tekintik érvényesnek, továbbá a forma nyomtatvány nem tér ki a szülői felügyeleti jog ez esetben is fennálló közös gyakorlását megkövetelő esetekre, amelyekben mindkét szülő együttes döntése szükséges, amennyiben ez a szülői jog nem került korlátozás, vagy kizárás alá. A gyermekvédelemi gyámság osztott ellátásakor pedig a nyilatkozat nem ad lehetőséget annak meghatározására, hogy melyik gyám látja el az iskolával kapcsolatos feladatokat. *Az előzőekre tekintettel megállapítom, hogy az iskolai beiratkozáshoz szükséges nyilatkozat nyomtatvány pontatlan megfogalmazása a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményébe ütközve visszásságot okoz.*

8. A kapott tájékoztatás értelmében *Szolnokon megszűnt a gyermekek ellátását biztosító pszichiátriai ellátás*. A gyermek-és ifjúságpszichiátriai szakellátást érintő korábbi ombudsmani vizsgálat az *ellátórendszer hiányossága tekintetében – az egészséghez fűződő és az egészségügyi ellátáshoz való jogokkal összefüggő visszásságot állapított meg*. Az ombudsman az AJB-1298/2011. számú jelentésben a visszásságok megelőzése érdekében felkérte az egészségügyért felelős minisztert, hogy *intézkedjen annak érdekében, hogy az érintett régiókban megszűnjön a gyermekpszichiátriai fekvőbeteg- és sürgősségi ellátáshoz való hozzáférés hiánya*.

⁵ Lásd: NM rendelet 1. számú melléklet II.

A biztos emellett a gyermekpszichiáterek számának emelkedését eredményező feltételrendszer kialakításában is a miniszter mielőbbi intézkedését kérte. A gyermek és ifjúságpszichiátriai ellátáshoz való hozzáférés helyzete tekintetében AJB-5239/2014. számon 2014-2015. év folyamán utóvizsgálatot folytatok, amely során megállapításaimhoz a jelenlegi vizsgálat tapasztalatait is felhasználom. Jeleznem kell továbbá, hogy munkatársaim a szolnoki Hetényi Géza Kórházban 2015. április 28-án ugyancsak helyszíni ellenőrzést tartottak, amely kiterjedt a gyermek és ifjúságpszichiátriai ellátás hozzáférhetőségére is. A helyszíni ellenőrzés tapasztalatairól, a kialakult helyzetről önálló jelentésben számolok be.

9. Végül *a helyezési tárgyalással kapcsolatosan* fontos megjegyezni, hogy a szakemberek a tárgyalás során gyermek sorsáról döntenek, a gyermek hazagondozása érdekében pedig elengedhetetlen, hogy szüleivel olyan körülmények között találkozzon, amely alkalmas a közvetlen, meghitt kapcsolattartás kialakítására, illetve fenntartására. *A gyermekek jogainak teljesebb körű érvényesülése érdekében az emberi erőforrások miniszterének figyelmét ismételten felhívom a jelentéseim során e tárgykörben már korábban rögzítettekre.*

Intézkedéseim

Az alapvető jogokkal kapcsolatos visszasságok bekövetkezése lehetőségének hatékony megelőzése érdekében az

- 1) Ajb. 37. §-a alapján *felkérem az emberi erőforrások miniszterét*, hogy fontolja meg
 - a) a speciális, a különleges ellátás igénylő, valamint a kettős szükségletű gyermekek gyámságát is ellátó gyámok esetében a törvényben jelenleg meghatározott esetszám (30 gyermek/gyám) csökkentését,
 - b) a gyámváltás lehetőségének megteremtését a gyermekvédelmi gyám székhelye és a gyermekgondozási helye közötti meghatározott távolságot meghaladó távolság esetén,
 - c) a gyámok helyettesítésére vonatkozó előírások jogszabályban való rögzítését,
 - d) a gyermekvédelmi gyámok és a nevelőszülői tanácsadók eltérő besorolásából eredő bérfezltségségének megszüntetésének lehetőségét.
- 2) az Ajb. 31. §-a alapján *kezdeményezem a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ elnökénél*, hogy
 - a) a jelentésben tett megállapítások alapján vizsgálja felül a gyermek törvényes képviselétéről szóló nyilatkozat szükségességét és annak tartalmát;
 - b) tegye meg a szükséges intézkedéseket, hogy a pedagógiai szakszolgálatok az egész országban feltétlenül tegyenek eleget a jogszabályban előírt ellátási kötelezettségüknek, és a gyermekvédelmi szakellátásba vett gyermekek számára is biztosítsák az általuk nyújtott szolgáltatásokat.

Budapest, 2015. június

Székely László sk.